

ИНГ-ПРО ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

јул-август 2022 / број 118-119 **7-8/2022**

Феномен бесправне градње у Србији

- ▶ **Проблем ненаплативости потраживања од insolventних привредних субјеката**
- ▶ **Садржаји планова и извештаја о спровођењу родне равноправности према новим правилницима**
- ▶ **Практични аспекти кривичног дела изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду**
- ▶ **Прекарност као атрибут радног односа на одређено време**
- ▶ **Неке карактеристике деловања представника синдиката**
- ▶ **Могућности и перспективе суђења на даљину у грађанској материји**
- ▶ **Комуникација органа и странака у управном поступку**
- ▶ **Примена зелених јавних набавки у здравству у Европској унији**

Србија - Златибор, водопад Гостиље

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
 0800 111 111

ISSN 2406-1085

Година X, двоброј 118–119, јул–август 2022.

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Вера Кусовац
Владимир Саичић
Дејан Обренић
Драгана Марчетић
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Иван Дузевски
Милош Јовић
Никола Пантелић
Саша Кулић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева
и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
- Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Као и у сваком летњем двоброју до сада, на повећаном броју страна настојали смо да понудимо избор актуелних тема из најразличитијих правних области.

У оквиру рубрике „Кривично право” разматран је проблем бесправне градње, која према сада важећим законским решењима може да буде предмет више судских и вансудских поступака јер је истоветна инкриминација прописана различитим прописима као кривично дело, привредни преступ и прекршај, али се исто тако, по закону, одлука о томе шта конкретна радња грађења без грађевинске дозволе представља препушта надлежном грађевинском инспектору (који тиме дефакто тумачи право), чиме се отвара пут различитим поступањима надлежних органа и неуједначеној судској пракси, што за своју крајњу последицу има правну несигурност и неједнакост грађана пред судом. Проблем повреда на раду и како да се исте спрече увек је актуелан у пракси, па је у овом броју у оквиру исте рубрике сагледано кривично дело изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду.

Закон о родној равноправности у примени је већ годину дана, али су тек сада донети подзаконски акти којима су послодавци и органи јавне власти добили конкретна мерила за доношење и праћење аката о родној равноправности у својој средини. Одредбе два нова правилника анализирана су у рубрици „Родно право”. Осим тога, у пракси су честе злоупотребе родноправног института родног односа на одређено време, што је такође предмет разматрања у овој рубрици. Поред свега, у истој рубрици објављен је и наставак текста из прошлог броја о раду синдиката, с тим што је сада акценат стављен на статус синдикалних представника

Питање суђења на даљину изазвало је велике полемике и изражене су озбиљне сумње у могућност таквог начина поступања судова. Ипак, то је реалност која у неком облику постоји у већој или мањој мери скоро у целом свету. Извесно је да ће суђење на даљину бити уведено у наш правни систем у неком облику, при чему је у Предлогу измена Закона о парничном поступку предвиђена могућност суђења на даљину, класичног суђења у судници и суђења само на основу писмених доказа. Тој актуелној теми посвећен је текст у рубрици „Грађанско право”.

Због обележавања Националног дана науке – 10. јула у рубрици „Поводом” представљена је регулатива научноистраживачких делатности, патентни систем код нас и нека од најзначајнијих достигнућа српских научника, док је рубрика „Кад језик пресуди” посвећена начинима прикупљања, обраде и чувања доказних материјала, а посебно аудио-снимака у конкретним случајевима.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у помнутим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар аката” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш PROPISI.NET?

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

КРИВИЧНО ПРАВО

- 4 Феномен бесправне градње у Србији
- 12 Практични аспекти кривичног дела изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду

РАДНО ПРАВО

- 16 Садржаји планова и извештаја о спровођењу родне равноправности према новим правилницима
- 24 Неке карактеристике деловања представника синдиката
- 31 Прекарност као атрибут радног односа на одређено време

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 38 Могућности и перспективе суђења на даљину у грађанској материји
- 56 Спорна питања и одговори у вези са поступком за расправљање заоставштине пред јавним бележником

УПРАВНО ПРАВО

- 62 Комуникација органа и странака у управном поступку

ЈАВНЕ НАБАВКЕ

- 67 Примена зелених јавних набавки у здравству у Европској унији

ПРИВРЕДНО ПРАВО

- 80 Проблем ненаплативости потраживања од инсолвентних привредних субјеката

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 85 Управљање отпадом

РУБРИКЕ

- 91 Портал читалаца
- 97 Специјализоване лабораторије и поступање са доказним материјалом
- 111 Календар аката
- 112 Поводом 10. јула – Националног дана науке
- 129 Преглед прописа донетих између два броја

Феномен бесправне градње у Србији

Кривично дело грађење без грађевинске дозволе у чл. 219а КЗ-а, однос кривичног дела, прекршаја и привредног преступа бесправне градње, питање утицаја озакоњења бесправно изграђеног објекта на постојање кривичног дела, бесправна градња у контексту борбе против прања новца и друга сродна питања анализирана су у овом тексту.

Иван Дузлевски,
заменик јавног тужиоца

1. УВОД

Према последњим званично објављеним подацима у новембру 2021. године, у Републици Србији издато је преко 3300 грађевинских дозвола, што представља повећање од 40% у односу на исти период претходне године (подаци пренети са сајта Републичког завода за статистику; објављено дана 26. 1. 2022. године на www.stat.gov.rs/vesti/statisticalrelease). Од укупног броја издатих дозвола, око 85% односи се на зграде. Према тим дозволама пријављена је изградња преко 2500 станова, с просечном површином од 76,3 м². Посматрано према областима, највећа грађевинска активност очекује се у Београдској области, готово 20% од предвиђене вредности новоградње.

С друге стране, током 2020. године јавна тужилаштва процесуирала су 634 новопријављена и још 1.100 лица из ранијег периода. Одбачајем кривичне пријаве предмет је решен у односу на 285 лица, док је укупно 318 лица оптужено током наведене године. У истом периоду судови су (првостепено) огласили кривим 246 лица, од којих су за 9 лица изrekli казну затвора, за 13 лица новчану казну, а за 224 лица условну осуду. Укупно 10 лица првостепено је ослобођено кривице (последњи објављени подаци, досијуни на сајту

Републичкој јавној тужилаштва; објављено дана 8. 5. 2022. године на www.rjt.gov.rs).

Бесправна градња према сада важећим законским решењима може да буде предмет више судских и вансудских поступака.

Законом о планирању и изградњи (даље: ЗПИ) регулишу се услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката, вршење надзора над применом одредаба закона и инспекцијски надзор. Исти закон прописао је када се бесправна градња сматра прекршајем, а када привредним преступом. Кривичним закоником прописано је кривично дело грађење без грађевинске дозволе у чл. 219а, док процесно право садрже Закон о општем управном поступку, Закон о прекршајима, Закон о привредним преступима и Законик о кривичном поступку (даље: ЗКП). Законом о озакоњењу објеката (даље: ЗОЗО) уређују се услови, поступак и начин озакоњења незаконито изграђених објеката, услови, начин и поступак издавања решења о озакоњењу и правне последице озакоњења објеката.

2. КРИВИЧНО ДЕЛО ГРАЂЕЊЕ БЕЗ ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ У ЧЛ. 219А КЗ-а

Значење појединих израза из инкриминације незаконитог грађења и њен шири контекст у наставку су утврђени читањем одредаба релевантног Закона о планирању и изградњи, као темељног прописа који је регулисао област градње грађевина код нас.

Извршилац кривичног дела грађење без грађевинске дозволе из члана 219а КЗ-а јесте извођач бесправних радова (став 1) или ин-

подручју које је прописом или одлуком надлежног тела проглашено заштићеним, природним или културним добром, или другим подручјем од посебног интереса за државу, са запрећеном казном затвора од шест месеци до пет година.

6. БЕСПРАВНА ГРАЂЊА У КОНТЕКСТУ БОРБЕ ПРОТИВ ПРАЊА НОВЦА

У Стратегији Владе РС за борбу против прања новца и финансирања тероризма за период 2020–2024. године сектор непокретности препознат је као високоризичан и у ком је, на основу анализе степена реализације предвиђених мера, уочено постојање одређених извора претњи и рањивости система за борбу против прања новца. Неопходно је томе посветити пажњу у наредном периоду (пре свега одсуство анализа случајева прања новца кроз улагања у изградњу некретнина од стране инвеститора физичких лица).

7. ЗАКЉУЧАК

Ratio legis одредби члана 219а КЗ огледа се у томе да инкриминише оно понашање у области грађевинарства које може да проузрокује такав степен друштвене опасности којим се угрожавају човек, његова имовина и друге основне друштвене вредности, а који оправдава примену кривичноправне принуде.

Осим тога, могло се видети да је истоветна инкриминација прописана различитим прописима као кривично дело, привредни преступ и прекршај, као и да се, по закону, одлука о томе шта конкретна радња грађења без грађевинске дозволе представља препушта надлежном грађевинском инспектору (који тиме дефакто тумачи право), чиме се отвара пут различитим поступањима надлежних органа и неуједначеној судској пракси, што за своју крајњу последицу има правну несигурност и неједнакост грађана пред судом.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

У ОКВИРУ ЕЛЕКТРОНСКОГ ИЗДАЊА ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција *Моје каматне стоје*, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуна камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуна камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

Практични аспекти кривичног дела изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду

Основ овог текста је анализа елемената кривичног дела из члана 280. Кривичног законика, а суштина је у судској пракси, односно навођењу карактеристичних судских одлука као верне слике животних кривичноправних догађаја.

Никола Пантелић,

заменик јавног тужиоца у Вишем
јавном тужилаштву у Београду

Поглавље двадесет пет, које носи назив „Кривична дела против опште сигурности људи и имовине” предвиђа, између осталог, и кривично дело изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду, које је инкриминисано у члану 281. Кривичног законика („Сл. гласник РС” бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019). Карактеристично за поменуто поглавље је да су одредбе кривичне материје супсидијарног карактера и представљају вид генералне или специјалне превенције, односно да је пре свега нагласак на другим превентивним мерама и правним прописима којима, уз обазривост људи, могу да се предупредe негативни аспекти различитих достигнућа савремене цивилизације. Заштитни објект и у вези са наведеним кривичним делом јесте општа сигурност људи и имовине. Додирну тачку са тим кривичним делом има кривично дело непредузимање мера заштите на раду из члана 169. Кривичног законика, које предвиђа поглавље шеснаесто, под називом „Кривична дела против права по основу рада”, којим се штити право запослених на заштиту и безбедност на раду. **Онај који чини кривично дело из члана 169. Кривичног законика чини заправо повреду права**

запослених, па није потребно да наступи конкретна опасност, већ само могућност наступања опасности по живот или здравље запослених, док је за кривично дело из члана 280. Кривичног законика карактеристично управо наступање конкретне опасности за живот или тело људи или имовину већег обима. Кривично дело изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду по својој правној природи сврстава се у специјално кривично дело јер се дело из члана 278. Кривичног законика сматра општим кривичним делом (Решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж1. 1917/2010 од 4. 8. 2010. године).

Првим ставом члана 280. Кривичног законика предвиђено је да ће онај ко у рудницама, фабрикама, радионицама, на градилиштима или на другом месту рада оштети или уклони заштитне уређаје и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима бити кажњен казном затвором од шест месеци до пет година. Радња извршења у погледу тог облика постављена је алтернативно, а огледа се у оштећењу или уклањању заштитних уређаја. Иако се изричито не предвиђа и уништење заштитних уређаја, логичким тумачењем долази се до закључка да, уколико је предвиђено оштећење као радња извршења кривичног дела, тим пре оно може да се изврши уништењем тих уређаја. Предузимање било које делатности којом се уништава, оштећује или уклања уређај који служи за заштиту у руднику, фабрици, радионици или уопште

нехатно изазивање опасности за оштећеног (Пресуда Апелационог суда у Београду Кж1. 3994/2011 од 14. 3. 2012. године). Једна од занемљивих одлука која се односи на нехатно извршење овог кривичног дела јесте случај када су оптужени били дужни, након што су били упозорени од стране надлежног инспектора рада да у каменолому не сме да се вади камен поткопавањем стена јер може да дође до несреће и повреде радника који тамо раде, да обуставе рад у каменолому све док се не прибаве потребна финансијска средства да се пређе на вађење камена по систему етажа, што они нису учинили. У томе и лежи њихова кривица – допустили су да се и даље ради на непрописани начин, олако држећи да ће бити довољно да радницима скрену пажњу на већу опрезност при самом раду, па ће на тај начин моћи да се спречи да до несреће дође, али је упркос томе до несреће дошло (Врховни суд Хрватске Кж. 647/71-3 од 13. 5. 1971. године).

У последњем ставу члана 280. Кривичног законика предвиђена је и дата могућност суду да, у случају изрицања условне осуде одговорном лицу за дело из става 2. тог члана, уједно одреди обавезу учиниоцу да у одређеном року обезбеди постављање, одржавање или коришћење заштитних уређаја.

Тешка дела против опште сигурности, предвиђена чланом 288. Кривичног законика, произлазе из основних кривичних дела и могу да се поделе на две врсте с обзиром на њихову последицу:

■ на кривична дела код којих се последица састоји у наступању тешке телесне повреде неког лица или имовинске штете великих размера и

■ на кривична дела код којих се последица састоји у наступању смрти једног или више лица.

При осуди за тешко дело против опште сигурности суд мора јасно да одреди облик виности учиниоца како у односу на основно кривично дело тако и у односу на тежу последицу (Решење Врховног суда Србије Кж. 1148/04 од 23. 9. 2004. године) Окривљени који у време и на месту ближе описаном у изреци одлуке није поступао по прописима, техничким правилима и мерама заштите на раду, па је тиме изазвао опасност за живот и тело људи, услед чега је код оштећеног ББ наступила тешка телесна повреда, тако што, супротно члану 9. Закона о безбедности и здрављу на раду, није обезбедио запосленом рад на радном месту и у радној околини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду јер није видно истакао упозорење о додатном времену потребном за потпуно заустављање машине дробилице након искључивања машине, због чега су на машини дробилици, док су ваљци и нож били у обртном кретању, ножеви ухватили прсте десне руке оштећеном, када је исти задобио тешку телесну повреду, при чему је окривљени поступао из нехата, био урачунљив и свестан забрањености свог дела, чини кривично дело тешко дело против опште сигурности из члана 288. став 3. у вези са чланом 280. став 3. у вези са ставом 2. Кривичног законика (Врховни касациони суд Кзз. 787/21 од 7. 9. 2021. године).

Према правном схватању Кривичног одељења Врховног суда Србије од 20. и 27. марта 2002. године, имовинска штета великих размера постоји уколико штета прелази износ од четири милиона динара.

Електронско издање ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ – Незаобилазна помоћ у раду правника

ПРОПИСИ.НЕТ је електронско издање које се налази на интернет страници www.propisi.net и садржи преко 250.000 међусобно повезаних докумената:

- прописе,
- судску праксу,
- службена мишљења надлежних министарстава,
- моделе уговора и обрасце из свих области,
- коментаре прописа.

За препоруке и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Садржаји планова и извештаја о спровођењу родне равноправности према новим правилницима

Доношењем Правилника о изради и спровођењу плана управљања ризицима од повреде принципа родне равноправности и Правилника о вођењу евиденције и извештавању о остваривању родне равноправности, који су објављени у „Службеном гласнику РС” број 67/2022, послодавци и органи јавне власти добили су конкретна мерила за доношење и праћење аката о родној равноправности у својој средини.

Мр Жељко Албанезе

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Законом о родној равноправности („Сл. гласник РС” бр. 52/2021 – даље: Закон) уређују се појам, значење и мере политике за остваривање и унапређивање родне равноправности, врсте планских аката у области родне равноправности и начин извештавања о њиховој реализацији, затим институционални оквир за остваривање родне равноправности, мере за сузбијање и спречавање свих облика родно заснованог насиља, насиља над женама и насиља у породици, као и обавезе органа јавне власти, послодаваца и других социјалних партнера да интегришу родну перспективу у област у којој делују. У смислу Закона **родна равноправност** подразумева:

- а) једнака права, одговорности и могућности, равномерно учешће и уравнотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота;
- б) једнаке могућности за остваривање права и слобода, коришћење личних знања и способности за лични развој и развој друштва; и
- в) остваривање једнаке користи од резултата рада, уз уважавање различитих интереса, по-

треба и приоритета жена и мушкараца приликом доношења јавних и других политика и одлучивања о правима, обавезама и на закону заснованим одредбама, као и уставним одредбама.

Закон је ступио на снагу 1. 6. 2021. године, а осим значаја који има у регулисању остваривања и унапређења родне равноправности, њим су **прописане и бројне обавезе послодавцима и органима јавне власти** при планирању, спровођењу и извештавању о мерама које се примењују ради остваривања циљева Закона у домену родне равноправности. Зато је најпре дефинисано да у смислу Закона:

1) послодавац је домаће или страно правно и физичко лице у јавном и приватном сектору, које запошљава, односно радно ангажује једно или више лица, односно лице које у државном органу, органу аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе врши права и дужности послодавца у име Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе;

2) органи јавне власти јесу државни органи, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као и јавна предузећа, установе, јавне агенције и друге организације и лица којима су законом поверена поједина јавна овлашћења, као и правно лице које оснива или финансира у целини, односно у претежном делу Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе.

ци локалне самоуправе за чију територију су образована тела за родну равноправност;

3) податак о донетом плану управљања ризицима, када је подносилац извештаја законски обвезник доношења плана управљања ризицима у складу са Законом.

Тела за родну равноправност сачињавају наведени годишњи извештај на **обрасцу 4**, који је одштампан уз Правилник. Годишњи извештај тела за родну равноправност доставља се електронски или у писменој форми органу територијалне аутономије или јединице локалне самоуправе који га је основао најкасније до краја године у којој се завршава извештајни период.

в) Политичке организације и синдикалне организације

Политичке странке и синдикалне организације дужне су да припремају извештаје који садрже:

1) опште податке о политичкој странци, односно синдикалној организацији (назив, седиште и адреса, број телефона, електронска адреса, веб-сајт, матични број);

2) податке о броју жена и мушкараца у органима управљања, органима надзора и њиховим телима;

3) податак о актима организације којима је прописано да се право на учлањење и активно учешће у раду остварује без било ког вида дискриминације на основу пола односно рода;

4) податак о донетом плану деловања, који садржи посебне мере за унапређивање родне равноправности, али и о томе да ли је јавно објављен;

5) податак о оснивању, учлањењу и активностима организације, уколико је искључиво или преваходно намењено лицима и групи лица истог пола или рода.

Политичке странке и синдикалне организације сачињавају наведене извештаје на **обрасцу 5**, који је одштампан уз Правилник и чини његов саставни део. Периодични извештај политичке странке или синдикалне организације достављају електронски или у писменој форми Министарству након сваког редовног или ванредног избора, односно именовања, и то у року од петнаест дана од дана

завршетка избора кандидата или именовања кандидата, као и на захтев Министарства.

У вези са наведеним извештајем о остваривању родне равноправности потребно је имати у виду и следеће одредбе члана 8.

Правилника:

1) Извештаји о остваривању родне равноправности које састављају органи јавне власти, послодавци, тела за родну равноправност, политичке странке и синдикалне организације на обрасцима 3–5 сачињавају се на српском језику, ћириличким писмом, а латиничким писмом у складу са законом којим се уређује службена употреба језика и писма.

2) Годишњи извештај органа јавне власти и послодаваца о остваривању родне равноправности на обрасцу 3 доставља се електронски или у писменој форми Министарству најкасније до 15. јануара текуће године за претходну годину.

3) Годишњи извештај тела за родну равноправност о остваривању родне равноправности на обрасцу 4 доставља се електронски или у писменој форми органу територијалне аутономије или јединице локалне самоуправе који га је основао најкасније до краја године у којој се завршава извештајни период.

4) Периодични извештаји политичких странака и синдикалних организација о остваривању родне равноправности на обрасцу 5 достављају се електронски или у писменој форми Министарству након сваког редовног или ванредног избора, односно именовања, и то у року од петнаест дана од дана завршетка избора кандидата или именовања кандидата, као и на захтев Министарства.

2.3. Чување образаца прописаних Правилником (члан 9)

Обрасци 1–5, који су прописани Правилником, чувају се у складу са прописима о канцеларијском пословању органа државне управе, односно унутрашњим прописима о канцеларијском пословању послодавца, политичке странке или синдикалне организације.

Напомена: Обрасци 1–5 доступни су у нашем издању Прописи.нет.

Неке карактеристике деловања представника синдиката

У пракси су честа питања која се односе на рад синдиката, тако да је неопходно разјаснити неке од најчешћих недоумица у пракси, с тим што је у овом броју акценат стављен на статус синдикалних представника.

Мр Жељко Албанезе

Чланом 55. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 98/2006) јемчи се слобода политичког, синдикалног и сваког другог удруживања, као и право да се остане изван сваког удружења. Члан 206. Закона о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – УС и 113/2017) прописује да се запосленима јемчи слобода синдикалног организовања и деловања без одобрења, уз упис у регистар, а чланом 6. истог закона да се синдикатом, у смислу тог закона, сматра самостална, демократска и независна организација запослених, у коју се они добровољно удружују ради заступања, представљања, унапређења и заштите својих професионалних, радних, економских, социјалних, културних и других појединачних и колективних интереса. Према томе, запослени имају право и слободу да се добровољно синдикално организују и удружују у складу са Законом о раду, с тим што ће у наставку бити изнет и протумачен већи број карактеристичних момената из свакодневног рада синдикалних представника.

Могућност да синдикални представник буде у потпуности ослобођен обављања послова

Чланом 211. ст. 1. Закона о раду (даље: Закон) утврђено је да колективним уговором или споразумом између послодавца и синдиката код послодавца може да се утврди право на плаћено одсуство представнику синдиката ради обављања синдикалне функције,

сразмерно броју чланова синдиката. Дакле, представник репрезентативног синдиката код послодавца има право на плаћено одсуство сразмерно броју чланова синдиката, а само изузетно могуће је да овлашћени представник репрезентативног синдиката буде у потпуности ослобођен обављања послова за који је закључио уговор о раду, уколико се, према критеријумима предвиђеним Законом, колективним уговором, односно споразумом између послодавца и синдиката, број плаћених часова за обављање синдикалне активности поклапа са укупним бројем часова за одређени месец који је довољан за потпуно ослобађање од обављања послова за који је закључен уговор о раду, односно свако одсуство синдикалног представника код послодавца због обављања синдикалне активности потребно је правдати (у вези са чим постоји Мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Сектор за рад бр. 011-00-872/2014-02, од 13. 11. 2014. године). Наиме, плаћено одсуство одобрава се ради обављања синдикалне функције, па је за свако одсуство синдикалног представника код послодавца потребно правдати часове одсутности због обављања синдикалне функције.

Право на плаћено одсуство представника синдиката због обављања синдикалне функције

Према ставу 1. члана 211. Закона, колективним уговором или споразумом између послодавца и синдиката код послодавца може да се утврди право на плаћено одсуство представнику синдиката ради обављања синдикалне функције. То је специфично „одсуство са рада”, у ствари одсуство конкретног

Остваривање права на наведену исплату не може да се спроведе по два основа. Дакле, по ПКУ послодавац је дужан да плаћа 12% увећање:

- 1) председнику односно поверенику окружног, односно регионалног, градског, покрајинског и републичког органа синдиката,
- 2) репрезентативног на нивоу Републике,
- 3) потписнику ПКУ за школе.

Тражи се истовремено испуњење сва три услова. Ради обрачуна увећања, од поменутог синдикалног представника послодавац треба да тражи писмену потврду:

■ да ли „председник општинског синдиката”, што је тај запослени сада, одговара термину из члана 56. ПКУ – „председник, односно повереник окружног, односно регионалног, градског синдиката”;

■ да ли синдикат чији је он сада општински председник припада репрезентативном синдикату на нивоу Републике; и

■ да ли је синдикат чији је то лице општински председник – потписник ПКУ за школе.

Само ако је одговор „да” на сва три питања, послодавац је дужан да том лицу исплаћује увећање од 12%.

Прекарност као атрибут радног односа на одређено време

Unusquisque tantum iuris habet, quantum potentia valet (Spinoza – Tr. pol. 2,8).

Колико је ко моћан, толико и његова има.

Радни однос на одређено време, а с тим у вези и карактеристике прекарног рада, као и злоупотреба радноправног института радног односа на одређено време, анализирани су у наставку.

Вера Кусовац

Очигледна је намера послодаваца, која се спроводи у дело, да се број радника који раде на неодређено време сведе на што мањи број (95% је флексибилност, а само 5% сигурност). Запослени који раде на одређено време често мењају посао, испољавају слабију продуктивност у раду, нису у довољној мери обучени за посао који раде и нису довољно посвећени послу (у Белгији их зову „скакавци”).

Темељно опредељење сваке социјално одговорне државе је право запослених на поштовање њиховог достојанства на раду. Појам достојанственог рада (енг. *decent work*) као идеју и као циљ прва је увела Међународна организација рада на 87. Међународној конференцији рада, одржаној 1999. године.

Ratio legis извршених новела Закона о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005... 95/2018 – аутентично тумачење – даље: Закон) био је наставак флексибилизације прописа о раду, која је прилагођена међународним стандардима, затим стварање бољег радноправног амбијента, прилагођеног потребама тржишта рада, већој запослености, смањењу рада на „црно”. Нормативна решења из Закона кореспондирају са важећим Европским стандардима (Упутство Савета 99/70ЕЗ), према којима послодавац има конкретне обавезе у погледу укупног трајања узастопних уговора о раду на одређено време са истим запосленим, као и образложења разлога за поновно закључивање уговора о раду на одређено време. Устав Републике Србије у члану 60. став 4. јемчи свакоме право на поштовање достојанства личности на раду, безбедне и здраве услове рада, потребну заштиту на раду, ограничено радно време, дневни и не-

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

У поређењу са земљама Европске Уније, Република Србија има највеће учешће радника у режиму радног односа на одређено време (49%), док је у земљама Европске Уније тај проценат за 2020. годину износио 12.7%. Пажњу заслужује податак да, након новела Закона из 2014. године, нагло расте број запослених на одређено време, као и податак да у евиденцијама о регистрованој запослености нема података о врсти уговора о раду (неодређено или одређено време).

По дефиницији Међународне организације рада, прекарни рад је радни однос у ком не постоји сигурност запослења, која се сматра основним елементом уговора о раду (прекаријат – неологизам настао од латинске речи *precarious*, што значи „несигуран” и завршетка *-iarii* из појма „пролетеријат”). Осим тога, прекарни рад подразумева висок ризик од губитка посла, низак ниво заштите радних права, социјалну заштиту, слабо плаћене послове са сиромаштвом и социјалном изолованостју. Прекарни рад, по својој суштини, представља супротност достојанственом раду.

Запослени на одређено време и запослени на пословима ван радног односа (привремени и повремени), као и запослени преко агенција, у поступку утврђивања вишка запослених први губе посао. За време другог таласа ковида-19 новорегистровани послодавци који су са запосленима засновали радни однос на одређено време исте су отпустили због „смањеног” обима посла.

Према оцени Међународне конфедерације синдиката, и у 2020. години Србија је била земља у којој се систематски крше права радника. Законом су прописана три разлога за закључење новог уговора о раду на одређено време са истим запосленим (замена одсутног запосленог, рад на пројекту до његовог

завршетка и са страним држављанима док важи дозвола за рад). Радни однос на одређено време може да се заснује и по посебним прописима у органима државе, аутономне покрајине и локалне самоуправе (замена одсутног радника, привремено повећани обим посла најдуже шест месеци и на радним местима у кабинету док траје мандат функционеру и ради обуке приправника). Примена правне фикције – наставак рада пет радних дана по истеку радног односа на одређено време – не може да се примењује у органима државе, аутономне покрајине и локалне самоуправе. Злоупотреба тог радноправног института постоји и у јавном сектору. У тужилаштвима, судовима, затворима и појединим министарствима ради одређени број запослених на одређено време по неколико година. Синдикат правосуђа Србије тражио је сагласност запослених у правосуђу за доношење тужбе за утврђење радног односа на неодређено време.

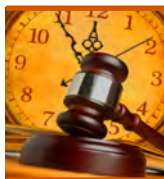
Злоупотребу радноправног института радног односа на одређено време представља и отпуштање 188 запослених ћерке фирме „ЈУРА”, који су СМС порукама обавештени да не треба да долазе на посао.

Психосоцијалне карактеристике прекарног рада угрожавају здравље запослених (анксиозност, депресија, контрола понашања, генерални дистрес). Уцењивачка позиција једног броја послодаваца приликом заснивања и трајања радног односа на одређено време, без прописаних и запрећених новчаних казни за прекршај у казним одредбама Закона (случајно или намерно), маргинализован положај синдиката, селективни инспекцијски надзори, нарочито код страних инвеститора, недовољно коришћење мирног решавања радних спорова и вишегодишњи судски спорови представљају суморну слику стања запослених у прекарним облицима рада.

Могућности и перспективе суђења на даљину у грађанској материји

У овом тексту размотрена су питања дозвољености суђења на даљину и начина примене у грађанској материји, али и искуства и практичне смернице за поступање.

Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

Ванредно стање у 2020. години у жижу струче јавности довело је и питање суђења на даљину, али првенствено у кривичној материји. То је отворило расправу о уставности и примерености таквог начина суђења међу судијама, у адвокатури, науци, али и у општој јавности. Искуства у досадашњој пракси рада судова у грађанској материји у датој области прилично су оскудна. Нацрт измена и допуна Закона о парничном поступку из 2021. године, који је у значајној мери изменио законодавни оквир у наведеном домену, такође је изазвао бројне полемике.

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

Да би се уопште поставио проблем, потребно је дефинисати суђење на даљину. Суђење је по дефиницији формално испитивање случаја пред надлежним судијом према закону.

У домаћој стручној јавности постоји одређени низ недоумица, па и термилошког несналажења када су у питању поједини аспекти прилично широког појма суђења на даљину. У том смислу, а по угледу на земље пре свега англосаксонске правне традиције, која је позната по својој прагматичности и еластичности, и у којој је овај вид суђења доживео највећу примену, било би потребно разјаснити одређене термине. Разумљиво је то што је већина термина која се тиче наведене теме на

енглеском језику или представља њихов превод са енглеског. Термини који се најчешће користе су:

■ **Онлајн-суђење или суђење на даљину** (енг. *remote judging, online trial, virtual trial*) представља рочиште које се одвија у потпуности на мрежи. То је ситуација када су сви учесници на различитим локацијама, а повезани су путем интернета.

■ **Хибридно рочиште** (енг. *hybrid trial*) једна је од могућности за виртуелна рочишта на којима се расправа делимично одвија на мрежи, а делимично у судници или некој другој просторији. Наиме, неки од учесника су на једној физичкој локацији, најчешће у згради суда (на пример, судије, поједини сведоци и други), а неки су повезани путем интернета са својих приватних локација.

■ **Видеоконференцијска веза** је систем везе који омогућава да две или више особа које се налазе на различитим местима разговарају и виде се користећи електронску технологију.

■ **Пренос уживо** (енг. *online streaming*) представља метод преноса или пријема података (посебно видео и аудио материјала) преко рачунарске мреже, као сталан континуиран ток, омогућавајући репродукцији да почне док се остатак података још увек прима.

■ **Дигитална правда** је шири појам од појма суђења на даљину, а односи се и на административни рад у судовима, размену поднесака и достављање позива електронским путем, уз помоћ информационах технологија. Као актери свега тога укључени су и остали запослени у судовима, а не само учесници у поступку (странке, пуномоћници, сведоци, вештаци, јавност и др.) и носиоци правосудних функција.

- ⁵ <https://remotecourts.org/> Како су се почетком пандемије судови у свету затварали, актуелности је допринео сајт – *Remote Courts Worldwide*, који је оформљен на глобалном нивоу као заједница свих учесника у судским поступцима како би делили искуства суђења на даљину.
- ⁶ <https://rm.coe.int/videokonferencija-u-sudskim-postupcima-standardi-ljudskih-prava-srb-16809f580a>
- ⁷ Врховни касациони суд Су I-1 101//2020 од 30. јула 2020. године – Извештај о раду судова у Републици Србији у периоду јануар–јун 2020. године, стране 8 и 18. https://www.vk.sud.rs/sites/default/files/attachments/%C5%BDuta%20knjiga%2006%20-%202020_ENG_FINAL_0_0.pdf
- ⁸ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/digitalisation-justice_en
- ⁹ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2020\)018-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2020)018-e)
- ¹⁰ CONSULTATIVE COUNCIL OF EUROPEAN JUDGES (CCJE) Opinion No.(2011)14 of the CCJE „Justice and information technologies (IT)”, adopted by the CCJE at its 12th plenary meeting, Strasbourg, 7-9 November 2011, <https://rm.coe.int/168074816b> „Justice and information technologies (IT)” in paragraph VII insists that the judge must retain, at all times, the power to order the appearance of the parties, to require the production of in their original form and the hearing of witnesses
- ¹¹ <https://www.coe.int/en/web/portal/-/how-should-judges-respond-to-covid-19-challenges-and-what-lessons-should-they-learn>
- ¹² Републички завод за статистику – Статистички подаци за период 2019–2020. <https://www.stat.gov.rs/sr-latn/vesti/20200922-upotreba-ikt-a-pojedinci-2020/?s=2702>
- ¹³ <https://www.stat.gov.rs/sr-latn/oblasti/stanovnistvo/procene-stanovnistva> и <https://publikacije.stat.gov.rs/G2020/PdfE/G202017013.pdf>
- ¹⁴ THE BANGALORE PRINCIPLES OF JUDICIAL CONDUCT – The Bangalore Draft Code of Judicial Conduct 2001, adopted by the Judicial Group on Strengthening Judicial Integrity, as revised at the Round Table Meeting of Chief Justices, November 25–26, 2002 – https://www.unodc.org/pdf/crime/corruption/judicial_group/Bangalore_principles.pdf
- ¹⁵ На пример, Guidance – What to expect when joining a telephone or video hearing <https://www.gov.uk/guidance/what-to-expect-when-joining-a-telephone-or-video-hearing>
- ¹⁶ Remote hearings - remote mock jury trials in England and Wales: evaluation summary, 2020 <https://www.gov.scot/publications/remote-hearings-emerging-issues-paper-3-remote-mock-jury-trials-england-wales-summary-evaluation/pages/1/>
- ¹⁷ Више информација на <https://www.cambridge.org/core/journals/international-journal-of-law-in-context/article/remote-judging-the-impact-of-video-links-on-the-image-and-the-role-of-the-judge/D395FCC43E27CE86C248538382C8DFEC>
- ¹⁸ Supreme Court of Victoria, Virtual hearings – Tips and tricks for practitioners – <https://www.supremecourt.vic.gov.au/law-and-practice/virtual-hearings/virtual-hearings-tips-and-tricks-for-practitioners>
- ¹⁹ Gráinne McKeever, Lucy Royal-Dawson, Eleanor Kirk and John McCord – Ulster University Litigants in person in Northern Ireland: barriers to legal participation, Belfast, 2018, page 164 – https://www.ulster.ac.uk/__data/assets/pdf_file/0003/309891/179367_NIHRC-Litigants-in-Person_BOOK__5_LOW.pdf
- ²⁰ AIU, 5 Soft Skills to Pursue Criminal Justice Careers, <https://www.aiuniv.edu/degrees/criminal-justice/articles/5-soft-skills-to-pursue-criminal-justice-careers>
- ²¹ За више детаља <https://rm.coe.int/guidelines-on-electronic-evidence-and-explanatory-memorandum/1680968ab5>
- ²² <https://www.supremecourt.vic.gov.au/law-and-practice/virtual-hearings/virtual-hearings-tips-and-tricks-for-practitioners>
- ²³ <https://michiganlegalhelp.org/self-help-tools/going-court/what-expect-virtual-hearing>
- ²⁴ Richard Susskind, The Future of Courts, UK court completes first paperless jury inquest <https://remotecourts.org/> Other countries in this pandemic saturation is trying to find the way how it should be done.

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у сваком пословању. Намењен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издвајамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.400 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруке и информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Спорна питања и одговори у вези са поступком за расправљање заоставштине пред јавним бележником

Посебно су размотрена спорна питања која су се јављала како у широј тако и у стручној јавности током поступака за расправљање заоставштине пред јавним бележницима.

Дејан Обренић,
дипл. правник

Јавнобележничка професија уведена је у наш правни систем крајем 2014. године, када су јавни бележници отпочели свој рад пре свега на сачињавању јавнобележничких записа, јавнобележнички потврђених (со-лемнизованих) исправа и јавнобележничких овера. Нешто касније јавни бележници су отпочели и свој рад на вођењу ванпарничних поступака за расправљање заоставштине, као поверених послова од стране суда. С обзиром на разна нагађања и дезинформације које су се појављивале у јавности у вези са радом јавних бележника, пре свега у погледу ванпарничних поступака који ће тим јавним делатницима бити поверени од стране судова, не чуди да и после неколико година њиховог деловања у правном систему Републике Србије постоје бројне недоумице у вези са њиховим радом.

1. Како изабрати јавног бележника и пред њим покренути поступак за расправљање заоставштине?

Општим одредбама Закона о ванпарничном поступку у члану 30а прописано је да суд јавном бележнику може да повери спровођење поступка за који је по закону надлежан или предузимање појединих ванпарничних радњи под условима који су предвиђени наведеним законом, затим да суд не може да пове-ри јавном бележнику спровођење поступка

у статусним и породичним стварима, спровођење поступка за одређивање накнаде за експроприсану непокретност, вођење јавних књига и регистара за које је законом предвиђено да их води суд, састављање исправа за које је овим или посебним законом предвиђена искључива надлежност суда и спровођење поступка за расправљање заоставштине када је за наслеђивање меродавно право стране државе, као и да суд одлучује о целисходности поверавања јавном бележнику да спроводи поједине поступке и да предузима поједине процесне радње из судске надлежности.

Одредбама члана 30в прописано је да решење о одређивању јавног бележника којем се упућује поверени предмет доноси председник суда, који је по закону надлежан да спроведе поступак, односно да предузме поједину процесну радњу, затим да предмет може да се упути јавном бележнику чије се службено седиште налази на подручју тог суда, као и да је суд дужан да, ако на подручју суда службено седиште има више јавних бележника, предмете додељује свима равномерно, према азбучном реду њихових презимена.

Одредбама Закона којима је уређен поступак за расправљање заоставштине прописано је да је за расправљање заоставштине **месно надлежан суд** на чијем је подручју оставилац у време смрти имао пребивалиште односно боравиште (оставински суд), затим да, ако оставилац у време смрти није имао ни пребивалиште ни боравиште на територији Републике Србије, надлежан је суд на чијем се подручју налази претежни део његове заоставштине, као и да се поступак покрене по

који је имао непокретну имовину на територији Србије?

Одредбама члана 30. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља прописано је да је за наслеђивање меродавно право државе чији је држављанин био оставилац у време смрти.

Одредбама члана 30а Закона о ванпарничном поступку одређено је да суд не може да повери јавном бележнику спровођење поступка у статусним и породичним стварима, спровођење поступка за одређивање накнаде за експроприсану непокретност, вођење јавних књига и регистара за које је законом предвиђено да их води суд, састављање исправа за које је овим или посебним законом предвиђена искључива надлежност суда и спровођење поступка за расправљање заоставштине када је за наслеђивање меродавно право стране државе.

У складу са наведеним законским одредбама у конкретном случају, услед постојања елемента иностраности, постоји искључива надлежност суда за спровођење оставинског поступка. Уколико би суд и поверио јавном бележнику спровођење таквог оставинског поступка, јавни бележник би требало да предмет врати суду на даље поступање.

9. Да ли је, у ситуацији када су у решењу о наслеђивању расправљане само покретне ствари, пре чега је дата позитивна наследничка изјава уз уступање одређеном наследнику, а накнадно буду пронађене и непокретности велике вредности, потребно да се опет позову наследни учесници и да се потврде њихове раније дате наследничке изјаве, односно питање прихватања и уступања наследног дела у тој ситуацији?

Одредбама члана 128. Закона о ванпарничном поступку прописано је да, ако се по правоснажности решења о наслеђивању или решења о легату пронађе имовина за коју се у време доношења решења није знало да припада заоставштини, суд неће поново рас-

справљати заоставштину, већ ће ту имовину новим решењем расподелити на основу раније донесеног решења о наслеђивању. Ако заоставштина није раније расправљена, суд ће расправити заоставштину само ако се пронађена имовина састоји из непокретности, а ако се пронађена имовина састоји из покретне имовине, суд ће расправити заоставштину само на захтев заинтересованих лица.

У складу са наведеним одредбама, у конкретном случају јавни бележник само доноси допунско оставинско решење којим се накнадно пронађена имовина расподељује наследницима онако како је то утврђено основним решењем.

10. Да ли је и у којим случајевима дозвољено да јавни бележник укине клаузулу правоснажности оставинског решења?

Укидање клаузуле правоснажности могуће је уколико за то постоје оправдани разлози (очигледна грешка у рачунању рокова за жалбу, грешка у означавању дана правоснажности и сл.), а у осталим случајевима сматрамо да није могуће пошто је учесницима дата могућност да своја права остваре кроз корективни парнични поступак сходно одредби члана 131. Закона о ванпарничном поступку, која прописује да, када је расправљање заоставштине завршено правоснажним решењем о наслеђивању или решењем о легату, а постоје услови за понављање поступка по правилима парничног поступка, неће се обновити поступак за расправљање заоставштине, већ странке своја права могу да остваре у парничном поступку.

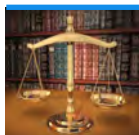

ИНГ-ПРО

Комуникација органа и странака у управном поступку

Како је од свих учесника у поступку који води орган јавне власти најважнија странка, без које нема управног поступка, то су од посебног значаја правила о општењу органа и странака.

Саша Кулић,
дипл. правник

У управном поступку органи који воде поступак и правна и физичка лица која учествују у њему предузимају разне процесне радње. Предузимање тих процесних радњи производи одређене правне последице. С обзиром на то да је управни поступак строго формалан и да га води орган јавне власти, од значаја је начин на који тај орган комуницира, односно општи са учесницима у поступку.

Као и сва друга правила управног поступка, и правила о општењу органа и странака у том поступку прописана су Законом о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење – даље: ЗУП). Притом се под органом који води поступак подразумевају органи наведени у члану 1. ЗУП-а: државни органи и организације, органи и организације покрајинске аутономије и органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција, као а и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења. Дакле, сви наведени органи морају да примењују правила о општењу са странкама, без обзира на то о ком се управном поступку ради у конкретном случају.

Прво, а можда и најважније правило, које је уједно и начелне опште природе, прописано је чланом 56. став 1. ЗУП-а, а то је да орган и странка опште у писаном или усменом облику, на брз и ефикасан начин, али тако да се омогући правна сигурност и економичност поступка. Та одредба сама по себи представља оквир поступања не само органа већ и

странака, остављајући могућност да се у сваком конкретном случају одреди начин поступања. Зависно од ситуације, општење може да буде у два основна облика – писаном или усменом. Разуме се и да у једном управном поступку могу да се сретну и један и други облик. Овде посебну одговорност представља и очекивање од органа који води поступак. Наиме, уколико се укаже могућност да се у неком поступку поступи на више начина, он мора да одреди који је то начин довољно брз и ефикасан, при чему мора да води рачуна и о томе да се конкретним поступањем омогући правна сигурност и економичност поступка. Другим речима, на органу је да у конкретном случају изнађе начин општења који ће да задовољи више услова, прописаних законом.

Ера технолошког напретка омогућила је видове комуникације који су само до пре неколико деценија били незамисливи. Све то може и треба да буде, између осталог, и у служби општења органа и странака. У том погледу ЗУП иде у корак с временом и прописује да општење у писаном облику обухвата општење електронским путем и у папирном облику. Папирни облик је стари, традиционалан начин општења, познат још од античких времена. Електронски облик је савремени вид комуникације, који полако, али сигурно постаје доминантан и замењује папирни облик. С обзиром на то да је електронски облик једна виртуелна стварност, без материјалне, опипљиве садржине, то је посебно важно питање аутентификације садржине акта у електронском облику, односно његовог потписа. Из тог разлога ЗУП је у члану 65. став 3. прописао да се електронски документ потписује сагласно закону. Због тога што је електронско пословање, укључујући и потписивање елек-

у року од...”. Није сасвим јасно шта значи формулација „без одлагања”. Изгледа да то не значи хитно поступање јер није употребљена реч „хитно”, која се иначе среће на неколико места у ЗУП-у. Али, чак и тако формулисана, одредба „без одлагања” налаже органу брзо поступање, што још више обесмишљава онај део одредбе којим законодавац налаже органу да упозори подносиоца захтева на то да ће решењем одбацили поднесак због ненадлежности.

Из дате анализе законских законских одредби о општењу органа и странака у

управном поступку може да се закључи да се ради о правилима поступања двају најважнијих субјеката сваког управног поступка, којима је законодавац с разлогом посветио посебну пажњу. Та правила су једним делом начелне, али највећим делом врло конкретне садржине, а циљ им је да олакшају комуникацију између органа и странака како би што више дошла до изражаја тежња законодавца да се омогући што лакши приступ органима, једноставније остваривање законских права и заштита правних интереса странака.

ИНГ-ПРО

Примена зелених јавних набавки у здравству у Европској унији

Набавке којима се афирмише заштита животне средине у литератури, али и у пракси називају се зеленим набавкама. У наставку је анализирана регулатива у тој области у Европској унији, са посебним освртом на област здравства.

Милош Јовић,

експерт за јавне набавке

Увод

Како расходи државе приликом набавки добара, радова и услуга на нивоу Европске уније у просеку износе око 18% БДП-а, онда је и држава та која, не само кроз регулативу већ и кроз задовољење својих потреба, може да буде главни покретач иновација, пружајући стварне подстицаје за развој и афирмацију заштите животне средине. Ако се само мањи део од тих 18%, што је више од два билиона евра годишње, потроши на еколошки прихватљиве производе, јавне набавке пружају значајан допринос чистијој животnoj средини и здравијем животу људи. То је посебно важно у секторима где држава, односно предузећа под њеним патронатом представљају велики део тржишта, при чему значајно место међу њима заузима и здравствени сектор.

Набавке којима се афирмише заштита животне средине у литератури, али и у пракси називају се зеленим набавкама. Према дефиницији Европске комисије зелене јавне набавке представљају процес у ком корисник јавних средстава – наручилац јавних набавки (даље: наручилац) купује таква добра, услуге и радове који имају мањи негативни утицај на животну средину у целокупном животном циклусу у односу на добра и услуге које би иначе купио, који имају исте функције. Шире посматрано, зелене јавне набавке су оне набавке у које је наручилац имплементирао

перформансе које подстичу заштиту животне средине на један од следећих начина:

- 1)** одређивањем захтева у вези са предметом набавке – дефинисањем техничких спецификација тако да предмет набавке мора да има одређени ниво квалитета који гарантује одсуство или минимално присуство фактора који негативно утичу на животну средину;
- 2)** одређивањем зелених критеријума за избор привредних субјеката (услова за учешће у поступку јавне набавке), односно захтевањем постојања еколошких капацитета понуђача;
- 3)** одређивањем еколошких предности, елемената енергетске ефикасности и укупних трошкова животног циклуса предмета јавне набавке, као критеријума за доделу уговора;
- 4)** дефинисањем еколошких и енергетски ефикасних захтева у фази извршења уговора.

Да би се смањили негативни ефекти на животну средину, у зеленим јавним набавкама наручилац може да захтева:

- а)** што већу енергетску ефикасност производа и производног процеса;
- б)** употребу обновљивих извора енергије;
- в)** примену методологије животног циклуса производа (енг. *Life Cycle Costing* – LCC), која не узима у обзир само продајну цену, већ и процену трошкова који настају при употреби и после употребе, тј. процену осталих трошкова, па и трошкова утицаја на животну средину и одржавање;
- г)** употребу неотровних материјала и материјала који се заснивају на обновљивим сировинама;
- д)** употребу одрживо прерађених, односно производних материјала и производа, као и штедљиву потрошњу природних извора;
- ђ)** употребу разградивих материјала, производа и амбалаже који у што мањој мери за-

из двеста десет болница и осамнаест санитарно-епидемиолошких институција. Резултат тог пројекта је да је преко педесет болница након тога увело напредне програме управљања отпадом. У четрнаест болница које су спровеле програме количина инфективног отпада била је смањен за 120 тона годишње, што је само кроз трошкове одлагања донело укупну уштеду од око 87.000 евра током прве године имплементације, чиме су већ у првој години остварене скоро duplo веће уштеде од укупних трошкова обуке. Осамнаест болница започело је програм елиминације живиног термометра, а деветнаест је увело критеријум

заштите животне средине као пожељни критеријум набавке.

Пројекат болничке хране у Енглеској, у Лондону, спроведен је од стране Националне здравствене службе Лондона (НХС), која је заједно са приватним сектором радила на дефинисању захтева за набавку локалне и/или органске хране. Циљ пројекта био је да се дефинишу захтеви у вези са спецификацијом хране тако да се набавља локална и/или органска храна од минимум 10% вредности хране која је предмет набавке, али и да се развије модел који може да се користи у болницама у Лондону (и шире) за постизање наведеног циља.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.400 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруку и групе информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Проблем ненаплативости потраживања од инсолвентних привредних субјеката

Наплата потраживања је чест проблем који се јавља у пракси, нарочито ако је дужник привредни субјект код ког је одговорност ограничена, тако да је овај текст посвећен тим проблемима, али и одређеним институтима који штите повериоце.

Владимир Саичић,
дипл. правник

Веома чест проблем у пракси пословања привредних субјеката у пословном амбијенту у Републици Србији јесте проблем ненаплативости потраживања од инсолвентних привредних субјеката, посебно када се ради о привредним друштвима у којима је одговорност чланова ограничена до висине оснивачког улога. Тај проблем се у мањој мери јавља код предузетника или у привредним друштвима у којима сви или барем неки чланови одговарају за обавезе друштва свом својом имовином, као што је то случај у ортачким и командитним друштвима.

ПРЕДУЗЕТНИК

Предузетник је, наиме, по законској дефиницији пословно способно физичко лице које обавља делатност у циљу остваривања прихода и које је, као такво, регистровано у складу са законом о регистрацији. **За све обавезе настале у вези са обављањем своје делатности он одговара целокупном својом имовином, при чему у ту имовину улази и имовина коју стиче у вези са обављањем делатности. Та одговорност не престаје брисањем предузетника из регистра.** Чак и ако се брише из регистра, па своју делатност настави у форми привредног друштва, предузетник остаје одговоран целокупном својом имовином за све обавезе настале у вези са обављањем делатности до тренутка свог брисања из регистра.

Уколико, рецимо, предузетник наставља да обавља делатност у форми друштва са ограниченом одговорношћу, за све обавезе које је предузео као предузетник одговара неограничено, док за обавезе које је преузело привредно друштво – сукцесор, чији је он члан одговара, одговара до висине улога. Наведено становиште изражено је и у Пресуди Врховног касационог суда Рев 2493/2020 од 21. 1. 2021. године, тако што је у образложењу наглашено да **друштво следбеник у моменту оснивања преузима на себе обавезе настале у вези са предузетничком делатности, али да тиме не престаје одговорност оснивача личном имовином за све обавезе настале у вези са обављањем делатности до тренутка брисања предузетника из регистра.**

Такође, брисање предузетника из регистра из било ког другог разлога нема за последицу прекид поступка у ком је предузетник једна од странака. То мишљење је изражено у образложењу Решења Вишег суда у Чачку Гж 30/2017 од 5. 5. 2017. године, у ком је наведено да не постоји законски разлог да суд утврди прекид поступка због брисања предузетника из одговарајућег регистра јер није дошло до престанка постојања странке која има својство правног лица, с обзиром на то да је предузетник по дефиницији пословно способно физичко лице.

Прекид обављања делатности од стране предузетника такође нема утицаја на дуговања која предузетник има према повериоцима. Штавише, без обзира на то што предузетник прекине да обавља делатност, у случају утужења, поверилац у тужби може да назначи и предузетничку радњу без назна-

ња привредних судова, који су утврђени на седницама Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаним 18. 3. 2021. године и на седници Одељења за привредне преступе одржаној 18. 3. 2021. године.

Пошто је ликвидација услов за прекид поступка у парничном поступку, када је у питању процесна легитимација за вођење спора, односно наставак прекинутог парничног поступка, Закон о привредним друштвима овлашћује чланове односно повериоце брисаног друштва да дају предлог за наставак таквог поступка након брисања друштва из регистра. Наведени став такође је потврђен у одговорима на питања привредних судова, који су утврђени на седницама Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаним 18. 3. 2021. године и на седници Одељења за привредне преступе одржаној 18. 3. 2021. године.

На седници Грађанског одељења Врховног касационог суда, одржаној 16. 3. 2021. године, усвојени су следећи закључци:

■ да поступак извршења који је прекинут због брисања друштва дужника услед принудне ликвидације може да се настави против контролног члана/акционара брисаног друштва ако извршни поверилац уз предлог за наставак поступка достави доказ из регистра АПР-а или Регистра ХОВ-а да контролни члан/акционар самостално поседује више од 50% удела у основном капиталу друштва (д. о. о.), односно више од 50% акција са правом гласа у друштву (а. д.);

■ да парнични поступак прекинут због брисања странке – друштва из регистра може да се настави против контролног члана/акционара брисаног друштва ако се уз предлог за наставак поступка достави доказ из регистра АПР-а или Регистра ХОВ-а да контролни члан/акционар самостално поседује више од 50% удела у основном капиталу друштва (д. о. о.), односно више од 50% акција са правом гласа у друштву (а. д.).

Контролни члан/акционар друштва мора да прими парницу у стању у ком се налази у моменту наставка поступка. У образложењу поменутих закључака Врховног касационог суда наведено је следеће: „Код прекида извршног поступка услед брисања извршног дужника

због окончања поступка принудне ликвидације крајње је нецелисходно да се извршни поверилац упућује на парнични поступак да би издејствовао извршну исправу у односу на контролног члана и на тај начин испунио услове из члана 48. Закона о извршењу и обезбеђењу. Одговорност контролног члана друштва за обавезе брисаног друштва је предвиђена законом, тако да, и када би парнични суд држао рочиште, извршни поверилац као тужилац би доставио извод из регистра АПР на основу кога би се утврдило да је он био оснивач друштва и контролни члан. Значи, **вођење парничног поступка ради добијања извршне исправе у којој ће се утврдити контролни члан било би нецелисходно, продужавало би време остваривања права извршног повериоца и створило додатне а беспотребне трошкове. С друге стране, по брисању привредног друштва нема солидарне одговорности, јавља се само контролни члан који одговара неограничено за обавезе друштва. Све ово се односи и на наставак парничног поступка који је из истих разлога прекинут.** Уз предлог за наставак поступка подносе се исправе из јавних регистара АПР и Централног регистра ХОВ којима се доказује својство контролног члана друштва, у односу на кога ће се парнични поступак наставити. Контролни члан друштва, сходно члану 201. став 4. Закона о парничном поступку, дужан је парницу примити у стању у којој се она налази у тренутку кад у њу ступа, без обзира на то што је до момента прекида поступак вођен без његовог учешћа.”

ЗАКЉУЧАК

Дакле, Закон о привредним друштвима кроз институте пробијања правне личности и одговорности контролног члана и акционара након принудне ликвидације поставио је основ за заштиту поверилаца од злоупотреба. Док се у вези са питањем принудне ликвидације исто од стране судова тумачи у складу са циљем института, то није случај, по мишљењу аутора овог текста, приликом пробијања правне личности. То доприноси несигурности у привредном пословању, па би широм применом и тумачењем од стране судова наведени институт у већој мери заживео.

Управљање отпадом

У тексту су обрађена питања која се тичу настанка, складиштења, третмана и транспорта отпада и, уопште гледано, управљања отпадом, са посебним освртом на медицински и фармацеутски отпад као посебну категорију.

Др Душан Рајаковић,
спец. менаџмента здравствених
установа

УВОД

Сведоци смо све интензивнијих кампања усмерених на заштиту природе и очување животне средине. Данас је човек, чини се, више него икад заинтересован да предузме све потребне кораке и мере у циљу еколошког деловања. Као један од главних проблема јављају се енормне количине отпада, које се свакодневно увећавају представљајући сталну претњу опстанку планете. Управо из тог разлога бројне међународне организације као свој приоритет постављају рационално и одговорно поступање са отпадом. Национална законодавства посвећују озбиљну пажњу решавању тог проблема, а у наставку ће бити анализирано стање у нашој држави.

Можемо се сложити да су велике количине отпада неминовност савременог начина живота, али исто тако, уколико се управљању отпадом приступи на одговоран и друштвено коректан начин, негативне последице могу да буду сведене на минимум. Законска регулатива утврђује начине поступања са отпадом. Управљање отпадом врши се на начин којим се обезбеђује најмањи ризик по угрожавање живота и здравља људи и животне средине, контролом и мерама смањења загађења вода, ваздуха и земљишта, опасности по биљни и животињски свет, од настајања удеса, експлозија или пожара, негативних утицаја на пределе и природна добра посебних вредности и нивоа буке и непријатних мириса. Разликују се комунални (кућни), комерцијални и индустријски отпад, а у зависности од опасних карактеристика које утичу на здравље људи

и животну средину – и инертни, неопасни и опасни отпад. Отпад се разврстава према каталогу отпада који представља збирну листу неопасног и опасног отпада према пореклу и саставу. Опасан отпад се класификује према граничним вредностима концентрације опасних материја. Власник или други држалац отпада, односно оператер дужан је да класификује отпад на прописани начин. Ради утврђивања састава и опасних карактеристика отпада обавезно је извршити испитивање опасног отпада, као и отпада који према пореклу, саставу и карактеристикама може да буде опасан. Поновна класификација опасног отпада као неопасног не може да се постигне разређивањем или мешањем са циљем смањења почетне концентрације опасних материја на ниво испод граничних вредности за дефинисање опасног отпада.

НУСПРОИЗВОД

Нуспроизвод представља материју која је настала као резултат производног процеса чији примарни циљ није производња те материје. Потребно је да материја или предмет као последица производног процеса може да се употреби директно, без додатне обраде, као и да је даља употреба материје или предмета дозвољена, односно није забрањена. Изузетно, нуспроизвод је отпад када је техничким прописом којим се уређује поступање са производима или са отпадом, односно смерницама Европске уније у тим областима одређено да се са нуспроизводом поступа као са отпадом или је његова даља употреба забрањена. **Да би могло да се поступа са нуспроизводом, потребно је да се прво прибави потврда о упису у регистар нуспроизвода. Захтев се подноси Министарству заштите животне средине, док се испуњеност услова доказује уговором закљученим са будућим корисни-**

за третман отпада. Отпад који је настао обављањем кућног лечења и осталих сличних активности у којима настаје медицински отпад преузима лице које обавља ту делатност и обезбеђује његов третман или безбедно одлагање о сопственом трошку. Лице које врши транспорт опасног медицинског отпада обезбеђује редовно чишћење и дезинфекцију возила за транспорт. Пре транспорта, третмана или предаје отпада оператеру постројења за третман отпада, отпад се складишти на месту предвиђеном само за ту намену. Произвођач опасног медицинског отпада врши третман сопственог медицинског отпада самостално или преко трећег лица са којим има закључен уговор. Подаци о количинама отпада по врстама и начину поступања достављају се Агенцији за заштиту животне средине. Лице које врши сакупљање, транспорт, третман, односно складиштење, поновно коришћење и одлагање остатка након третмана медицинског отпада мора да има дозволу, да води евиденцију о количини и врсти медицинског отпада која је сакупљена, транспортована, третирана, односно ускладиштена и одложена. Медицински отпад се извози ако у Републици Србији нема техничких могућности или нема постројења за поновно коришћење или одлагање тог отпада на еколошки прихватљив и ефикасан начин.

Апотеке које су основане као здравствене установе, односно ветеринарске организације, као и апотеке основане као приватна пракса дужне су да:

- 1. преузму фармацеутски отпад произведен од грађана и да тај отпад предају лицима која врше сакупљање, транспорт, третман, односно складиштење, поновно коришћење и одлагање или извоз фармацеутског отпада;**
- 2. воде посебну евиденцију о сопственом фармацеутском отпаду и податке о томе достављају Агенцији за заштиту животне средине;**
- 3. у пословном простору апотеке обезбеде простор за контејнер за бесплатно сакупљање неупотребљивих лекова од грађана;**
- 4. закључе уговор о правима, обавезама и одговорностима у области управљања фармацеутским отпадом од грађана;**

5. на видном месту истакну обавештење да се у тој апотеци прикупљају неупотребљиви лекови од грађана, као и да за враћање неупотребљивих лекова грађани не плаћају накнаду.

Грађани, односно држаоци животиња дужни су да неупотребљиве лекове предају апотеци. Контејнер поставља лице које врши сакупљање, транспорт, третман, односно складиштење, поновно коришћење и одлагање или извоз фармацеутског отпада. Трошкове управљања медицинским отпадом, укључујући фармацеутски отпад настао у апотекама, сноси произвођач отпада, осим трошкова управљања фармацеутским отпадом сакупљеним од грађана. Трошкове управљања отпадом који настаје од лекова за које у Републици Србији није издата дозвола за стављање у промет сноси увозник тих лекова. Трошкове управљања, односно извоза фармацеутског отпада сакупљеног од грађана сноси произвођач или увозник који ставља фармацеутске производе на тржиште Републике Србије, пропорционално учешћу у маси пласмана својих производа, а на основу евиденције Агенције за лекове и медицинска средства. Трошкови управљања фармацеутским отпадом подразумевају преузимање и превоз отпада, припрему заједничког плана, набавку и распоред контејнера за сакупљање, привремено складиштење и превоз ради одлагања, затим третман, односно поновно коришћење, одлагање или извоз отпада, као и административне трошкове.

ИНГ-ПРО

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Непостојање основа за исплату трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запосленима у здравству и запосленима у основним и средњим школама и домовима ученика

П: С обзиром на то да су у условима запослена лица која обрачуном основне плате (множењем основице и коефицијента плате) остварују плату нижу од минималне зараде, с тим што им се при исплати плате исплаћује додатак до минималне зараде, али не и накнада на име регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада, на који начин да одредимо висину износа предметних накнада, односно да ли наведени запослени имају право на предметне накнаде?

О: Поводом овог питања скрећемо пажњу на најновију праксу Апелационог суда у Београду и у наставку цитирамо две сентенце:

1) Пресуда Апелационог суда у Београду Гж1. 4866/21 од 4. 3. 2022. године:

Не постоји основ за исплату трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запосленима у здравству, јер нема одговарајуће колективног уговора по ком би то право могли остварити.

Из образложења:

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, тужила је запослена у туженом Дому здравља ... на радном месту „сиремачица“ у Служби за правне, економско-финансијске, техничке и друге послове. Уговором о раду бр. 590 од 1. 8. 2016. године, који је закључен између туженог и тужиље, за радно место тужиље утврђен је коефицијент од 6,83, утврђена је основна зарада у износу

износу од 25.540,99 динара, односно минимална бруто зарада у складу са законом, а елементи за утврђивање основне зараде, радног учинка, накнаде зараде и другог примања на које запослени има право утврђени су законом, колективним уговором и правилником о раду. Тужила тужбеним захтевом тражи исплату неисплаћене накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Висина потраживања тужиље утврђена је већашењем, према одредбама ОшШГ колективног уговора.

Полазећи од одредаба чл. 118. став 1. тачка 5) и 6) Закона о раду првостепени суд је оценио да трошкови исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора тужили нису исплаћивани кроз висину цене рада, јер се висина ових накнада одређује линеарно и посебно исказује у обрачунској листи запослених. Запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора и у ситуацији када ошШГ акт, уговор о раду, а ни обрачунска листа не конкретизује и не врши раздвајање зарада и осталих примања која улазе у зараду, а што је, у конкретном случају, тужени изоставио да уради. По налагању првостепеног суда, запосленима је дајено право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, а послодавцу је остављена могућност да својим актом утврди висину тих накнада, која мора бити одређена линеарно за све запослене, односно ови трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу без обзира на стручну сферу, звање и радно место.

Код изложеног, првостепени суд је оценио да тужила има право на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес

је то боловање по решењу здравствених органа закључено. Операција која је поменута, са тог становишта, има карактер „обичног” боловања, а не може да се отвара поновно боловање због повреде на раду, које је пре шест месеци затворено, јер је у складу са Законом процењено да радник може да се врати у радни процес.

ЗДРАВСТВО

Допунски рад у здравственој установи

П: Пошребно нам је тумачење одредбе из члана 60. Закона о здравственој заштити, према којој „здравствени радник, здравствени сарадник, односно друго лице запослено у здравственој установи, односно приватној пракси, који раде јуно радно време, моју да обављају одређене послове из своје струке код свој послодавца код кој су запослени са јуним радним временом, односно код другој послодавца, ван редовној радној времена, закључивањем уговора о дојунском раду”. Наиме, да ли запослени здравствени радник који ради на радном месту са повећаним ризиком, и којем је радно време скраћено у складу са извршеном проценом ризика и стручном анализом службе медицине рада, може да обавља послове из своје струке код другој послодавца по основу уговора о дојунском раду?

О: У складу са цитираном одредбом Закона о здравственој заштити, запослени који ради пуно радно време на пословима на којима је утврђено скраћено радно време може да обавља послове по основу допунског рада, што не важи и за запосленог са непуним радним временом. Према Закону о раду запослени који ради скраћено радно време има сва права из радног односа као да ради са пуним радним временом. Дакле, треба правити разлику између непуног и скраћеног радног времена.

Наплата здравствене услуге коју здравствена установа пружа грађанима на њихов захтев

П: Да ли здравствене установе имају право да најлађују ирејлед ученика ради уписа у средњу школу?

О: Законом о здравственој заштити у члану 146. прописано је следеће: *Здравствене услуге које здравствена установа, односно приватна пракса пружа на захтев послодавца, на терет средстава послодавца, најлађују се по ценама које утврди управни одбор здравствене установе у јавној својини, оснивач здравствене установе у приватној својини, односно оснивач приватне праксе.*

Здравствене услуге које здравствена установа, односно приватна пракса пружа грађанима на њихов захтев, као и здравствене услуге које нису обухваћене здравственим осигурањем, најлађују се од грађана по ценама које утврди управни одбор здравствене установе у јавној својини, оснивач здравствене установе у приватној својини, односно оснивач приватне праксе.

Здравствени прегледи ради уписа у средње школе представљају здравствену услугу која се не обезбеђује у обавезном здравственом осигурању. Исти је случај и са уписом у високошколске установе и на курсеве, затим за добијање уверења о здравственој способности за заснивање радног односа, односно добијање других дозвола за рад, као и за уверење о здравственој способности за бављење рекреацијом и спортом осигураног лица старијег од четрнаест година живота. Услуге плаћа осигурано лице из својих средстава, по ценама које утврђује давалац здравствене услуге. Да би здравствена установа могла да наплати ту здравствену услугу, неопходна је одлука Управног одбора. Према последњој препоруци Министарства здравља здравствени преглед ради уписа у средњу школу најлађује се у износу од 354,50 динара.

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постигао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Специјализоване лабораторије и поступање са доказним материјалом

Доказни материјал који се користи током истраге од стране форензичара лингвиста, као уосталом и сваки други доказни материјал, мора да се чува и користи на одређени начин, од стране овлашћених особа за то, како би могао да подупре оптужницу и доведе процес до позитивног краја, што је представљено у овом тексту.

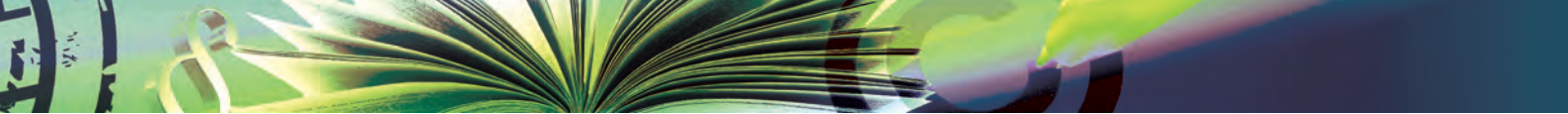
Стандарди прикупљања доказа

Ниједан предистражни и кривични поступак, као ни покретање, успешно вођење и повољан исход кривичног поступка не могу ни да се замисле без коришћења форензичких метода откривања, бележења и анализе доказног материјала, али и сведочења форензичких стручњака из најразличитијих области, међу којима и лингвисти имају своје запажено место, како смо већ истицали у ранијим текстовима у овој области. Препреку за процесуирање починилаца кривичних дела најчешће стварају кривичне пријаве које нису поткрепљене адекватним форензичким доказима, тј. доказима који су стручно прикупљени и обрађени, а затим тако и анализирани. За све то прописани су одређени стандарди квалитета како у Европској унији тако и у Америци, као и у свим другим државама у којима је форензичка наука досегла одређени ниво развоја. Уколико ти стандарди нису задовољени, материјални докази на основу

којих је и покренут неки истражни поступак проглашавају се неприхватљивим због основане сумње да су непажњом или с намером истражитеља измењени, оштећени или чак промењени и злоупотребљени.

У западним земљама за материјални доказ, добијен вештачењем у форензичкој лабораторији, странка која предлаже доказ сноси терет доказивања да је доказ истинит и аутентичан, а ако је доказ по својој природи такав да може да се преправи тако што се замени или контаминира, мора да се успостави ланац кретања доказа (енгл. *Chain of custody*)¹. Реч је о потреби за сведочењем свих особа у чијем је поседу био доказ да исти нису покварили заменом, злоупотребом или контаминацијом. Прави ланац кретања доказа захтева три врсте сведочења²:

- сведочење да је доказ оно што се тврди да јесте;
- сведочење о континуираном поседовању доказа од стране сваке особе која је поседовала доказ – од његовог прибављања до презентовања на суду, и

траживањима, као и настојање Републике Србије да улаже у ту област, једног дана до-

вести и домаће истражне органе на ниво који постоји у свету.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- ¹ „Форензичка акредитација – поуздан начин доказивања”, Александар Р. Ивановић, Александар Б. Ивановић, у Зборник радова: VII научна конференција са међународним учешћем – Криминалистички и кривично-процесни аспекти доказа и доказивања, Интернационална асоцијација криминалиста, Сарајево (БиХ), волумен 6, број 1, октобар 2013, стр. 352–364.
- ² Ибид.
- ³ Ибид.
- ⁴ <http://www.mup.rs/wps/portal/sr/direkcija-policije/ojdpp/uprava+kriminalistickie+policije/nacionalni+centar+za+kriminalisticku+forenziku>
- ⁵ <https://iso-standardi.rs/standardi/iso-iec-17025/>
- ⁶ <https://iso-standardi.rs/standardi/iso-iec-17020/>
- ⁷ „Форензичка акредитација – поуздан начин доказивања”, Александар Р. Ивановић, Александар Б. Ивановић Зборник радова: VII научна конференција са међународним учешћем – Криминалистички и кривично-процесни аспекти доказа и доказивања, Интернационална асоцијација криминалиста, Сарајево (БиХ), волумен 6, број 1, октобар 2013, стр. 352–364.
- ⁸ Ибид.
- ⁹ <https://deadline.com/2019/11/cbs-fighting-words-crime-drama-jeffrey-kramers-juniper-place-prods-1202787251/>
- ¹⁰ <https://medium.com/@christopher.phipps/linguistics-on-tv-criminal-minds-58e0f85f93fc>
- ¹¹ „Водич за примену Законика о кривичном поступку РС”, др Валентина Баић, Београд 2015, стр. 105.
- ¹² „Forensic Linguistics”, John Olsson, Continuum International Publishing Group London 2008, стр. 217.
- ¹³ <https://nationalgeographic.rs/magazin/a21570/forenzika-nista-nije-kao-na-filmu-van-razumne-sumnje.html?page=4>
- ¹⁴ Ибид.
- ¹⁵ <https://soundevidence.com/case-studies/rodney-king-v-city-of-los-angeles/>
- ¹⁶ „Forensic Linguistics”, John Olsson, Continuum International Publishing Group London 2008, стр. 218.

Календар важења њравних акаџа

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	Службени гласник	Датум примене
Одлука о измени Одлуке о начину распоређивања утврђеног максималног броја деташираних радника на послодавце са територије Републике Србије	„Сл. гласник РС” 107/2021	члан 1. став 1. тачка 4) примењује се од 29. 8. 2022. године
Правилник о преносивости броја за услуге које се пружају преко јавних мобилних комуникационих мрежа	„Сл. гласник РС” 13/2022	примењује се од 12. 8. 2022.
Уредба о јединственим техничко--технолошким захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику	„Сл. гласник РС” 107/2021	примењује се од 1. 9. 2022.

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...” бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом 10. јула – Националног дана науке

Значај научних достигнућа за свакодневни живот је немерљив, али исто толико и њихова популаризација. На који начин су патенти и њихова примена регулисани код нас и у свету, као и начин на који се држава односи према онима који постижу изнимне резултате и светска признања, приказано је у овом тексту.

Наука у савременом друштву

Дигитални свет обистинио је оне речи које се често приписују Ендију Ворхолу: „У будућности, сви ће имати својих петнаест минута славе.” И заиста, као да више ништа не може да остане скривено од очију јавности, при чему они који проносе ту „славу” уопште немају мере по питању разлога и потребе за истом. Најважније питање које се у том смислу намеће је колико су у таквом медијском простору заиста видљиви они који утичу на усавршавање постојећих вредности и стварање нових, а колико они други, који више оделом, позом и подилажењем масама привлаче пажњу јавности. Просечан становник било које земље вози аутомобил, оставља храну у фрижидеру и користи мобилни телефон као трећу руку, али не би умео да каже ко је све то изумео и због чега је у ствари то важно. Због тога владе многих земаља настоје да програмима, радионицама, трибинама и другим сличним садржајима широким народним масама приближе научна достигнућа и решења савремених техничких и технолошких истраживања, али и геније који су задужили човечанство. И Република Србија укључила се у те токове, мада са закашњењем.

На основу Одлуке Владе Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 62/2010) Дан науке у Србији обележава се сваке године 10. јула, као дан рођења славног српско-америчког проналазача Николе Тесле. У тој одлуци наведено је још и да се о обележавању наведеног дана стара Министарство за науку и технолошки развој, које сваке године утврђује програм обележавања Дана науке.

Дан науке прве 2011. године Центар за промоцију науке посветио је упознавању јавности са младим научницима из Србије, а следеће 2012. организовао је посете Астрономској опсерваторији и научну трибину о актуелном открићу Хигсовог бозона. Наредне, 2013. године, на Дан науке Центар је отворио **први Дечји научни камп у Виминацијуму**. На тај дан Музеј Николе Тесле у Београду по традицији обезбеђује бесплатне обиласке заинтересованим посетиоцима. Од 2011. године до данас ЦПН сваке године активно ради на промоцији науке, нарочито међу најмлађима, организујући научне кампове, предавања стручних и чувених научника из Србије, роботска такмичења, научне потраге, научно-популарне радионице, филмске пројекције и посматрања ноћног неба. Од свог оснивања, и Научни клубови у нашој земљи редовно обе-

унија и препознала као циљ – од 3% улагања, 2/3 требало би да долази из саме привреде, док ће буџет учествовати једном трећином. Проблем финансирања ИТ сектора и уопште свих креативних индустрија у Србији представља то што изразито доминира држава са својим буџетима и фондовима, док су улагања компанија релативно занемарљива, на нивоу 20–25%. У високоразвијеним земљама државна улагања су далеко нижа у укупним, док су одређене компаније мотивисане за издвајање што више средстава за развој иновација како би одржале конкурентску предност на регионалном или глобалном тржишту.¹²

Закључак

Дуг пут развоја и усавршавања је пред Владом Републике Србије и другим надлежним органима за научноистраживачки развој, иако је иновациони систем у Србији у последњих десет година прилично унапређен тако што су, између осталог, и:

- уведене пореске олакшице на зараде лица која су ангажоване на пословима истраживања и развоја;
- проширени организациони облици у којима се оснивају и обављају активности центара за трансфер технологије, тако да буду обухваћени и постојећи центри за трансфер технологије који су основани од стране државних универзитета, али немају правни облик привредног друштва;

■ дефинисани поступци попуњавања пореске пријаве за капитални добитак насталог преносом дигиталне имовине, као и могућност подношења пореске пријаве за полугодишњи период.

Оно што свакако може да се учини је да се повећају буџетска улагања у науку, нарочито када се има у виду да је улагање у истраживање и развој у Републици Србији више него двоструко ниже од просека ЕУ и стандарда предвиђеног Лисабонском конвенцијом. Осим тога, неопходно је ангажовати и приватни сектор у смислу улагања у истраживање и развој, али зарад тога треба створити и **услове да се та улагања исплате** на домаћем или међународном тржишту. Једнако важно је и систематски и континуирано радити на **јачању свести привредника о бенефитима иновирања** кроз шире јавне кампање, али и специфичне едукативне активности (тренинзи, радионице и сл.), али и тако што ће се стимулисати запослени да више учествују у читавом процесу.

У сваком случају могућности су бројне, а на надлежнима је да посвећено раде на промоцији и унапређењу научних истраживања, као и на појединим установама и стручним појединцима да кроз научне центре и школе утичу на најмлађе како би се развијала свест у грађанима, па самим тим и шире о важности научних достигнућа за напредак једне земље, али и човечанства уопште.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

¹ <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/andy-warhol-probably-never-said-his-celebrated-fame-line-180950456/>

² <https://www.cpn.edu.rs/programi/dan-nauke/>

³ <https://www.politika.rs/scclanak/484177/Ko-je-covek-cijom-zaslugom-se-dan-Teslinog-rodenja-slavi-kao-praznik-u-Ontariju>

⁴ https://www.researchgate.net/publication/359082643_Comparison_of_Innovation_Policies_Between_the_European_Union_and_the_United_States_of_America_In_O_Rua_Eds_Impact_of_Open_Innovation_on_the_World_Economy_2022_pp_196-219_IGI_Global

⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5721893/KS-EM-10-001-EN.PDFpdf/35a3896e-c1c1-47f7-8157-19bf703e41b0?t=1414775285000>

⁶ <https://novaekonomija.rs/arhiva-izdanja/broj-53-septembar-2018/bez-para-nema-nauke-bez-nauke-nema-razvoja>

⁷ Ибид.

⁸ Ибид.

⁹ <https://startech.org.rs/htdocs/Files/01009/Analiza-Stanje-inovacija-i-procesa-digitalne-transformacije-u-Republici-Srbiji.pdf>

¹⁰ Ибид.

¹¹ <https://www.cpn.edu.rs/o-centru/>

¹² <https://novaekonomija.rs/arhiva-izdanja/broj-53-septembar-2018/bez-para-nema-nauke-bez-nauke-nema-razvoja>

РОДНА РАВНОПРАВНОСТ

■ Правилник о изради и спровођењу плана управљања ризицима од повреде принципа родне равноправности („Сл. гласник РС” бр. 67/2022 од 17. 6. 2022)

■ Правилник о вођењу евиденције и извештавању о остваривању родне равноправности („Сл. гласник РС” бр. 67/2022 од 17. 6. 2022)

РАДНО ПРАВО

■ Одлука Уставног суда РС број IУо-99/2020 којом се: 1. утврђује да одредба члана 2. Правилника о изменама и допунама Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист” број 13/17) није у сагласности са законом и 2. одбацује иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредаба члана 25. Закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС” број 36/18) и члана 2. Правилника из тачке 1. („Сл. гласник РС” бр. 62/2022 од 27. 5. 2022)

■ Правилник о стручној спреми, стручном оспособљавању и стручном испиту за радна места железничких радника („Сл. гласник РС” бр. 66/2022 од 10. 6. 2022)

■ Правилник о трајању смена у току радног дана, трајању непрекидног рада и дужини дневног одмора контролора летења („Сл. гласник РС” бр. 66/2022 од 10. 6. 2022)

■ Уредба о критеријумима за доделу подстицаја послодавцима који запошљавају новонастањена лица у Републици Србији („Сл. гласник РС” бр. 67/2022 од 17. 6. 2022)

ЗДРАВСТВО

■ Правилник о измени и допунама Правилника о обрасцима у систему здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 61/2022 од 26. 5. 2022)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о приправничком стажу и стручном испиту здравствених радника („Сл. гласник РС” бр. 65/2022 од 3. 6. 2022)

■ Правилник о допуни Правилника о имунизацији и начину заштите лековима („Сл. гласник РС” бр. 66/2022 од 10. 6. 2022)

■ Правилник о допунама Правилника о условима и начину поступања са посмртним остацима умрлог лица („Сл. гласник РС” бр. 66/2022 од 10. 6. 2022)

■ Одлука о изменама и допунама Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања на рецепт („Сл. гласник РС” бр. 67/2022 од 17. 6. 2022)

■ Уредба о измени Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 69/2022 од 24. 6. 2022)

ОБРАЗОВАЊЕ

■ Правилник о остваривању образовно-васпитног рада у иностранству („Сл. гласник РС” бр. 66/2022 од 10. 6. 2022)

■ Правилник о изменама Правилника о упису ученика у средњу школу („Сл. гласник РС” бр. 67/2022 од 17. 6. 2022)

■ Упутство за израду акта којим установе образовања и васпитања прописују мере, начин и поступак заштите и безбедности деце и ученика („Сл. гласник РС” бр. 67/2022 од 17. 6. 2022)

БУЏЕТСКИ СИСТЕМ, ПОРЕЗИ, ЦАРИНЕ, АКЦИЗЕ

■ Одлука о измени Одлуке о привременом смањењу износа акциза на деривате нафте из члана 9. став 1. т. 1), 2) и 3) Закона о акцизима („Сл. гласник РС” бр. 62/2022 од 27. 5. 2022)

Прејлед пројиса...

■ Правилник о раду Етичког одбора Високог савета судства („Сл. гласник РС” бр. 68/2022 од 22. 6. 2022)

■ Одлука о врстама девиза у којима се плаћају републичке административне таксе код дипломатско-конзуларних представништава Републике Србије и о висини курса динара за прерачунавање динарских износа такси у девизе („Сл. гласник РС” бр. 69/2022 од 24. 6. 2022)

■ Одлука Уставног суда РС број IУо-24/2020 којом се: 1. утврђује да одредба члана 38. став 8, одредница 9. у делу наслова који гласи: „Дисциплинска одговорност и”, члан 164, пододредница „9.7. Повреде дужности и угледа адвоката” и одредбе чл. 194. до 197. Статута Адвокатске коморе Ниша („Службени лист града Ниша” број 96/19 – пречишћен текст),

нису у сагласности са Уставом и законом и 2. одбацује захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу одредаба Статута из тачке 1. („Сл. гласник РС” бр. 69/2022 од 24. 6. 2022)

■ Уредба о изменама и допунама Уредбе о критеријумима за одређивање категорија странаца и категоријама странаца којима се привремени боравак у Републици Србији може одобрити независно од основа за одобрење привременог боравака („Сл. гласник РС” бр. 69/2022 од 24. 6. 2022)

■ Уредба о критеријумима за идентификацију критичне инфраструктуре и начину извештавања о критичној инфраструктури Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 69/2022 од 24. 6. 2022)

... донећих између два броја

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни советник – штампани часопис: САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

